МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНИЙ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Художня праця та методика естетичного виховання

Освітньо-професійний ступінь молодший бакалавр

галузь знань 01 освіта/Педагогіка
спеціальність 012 Дошкільна освіта
освітня програма Дошкільна освіта.
Дошкільна освіта.

тип дисципліни обов’язкова

Ізмаїл – 2019

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми

_____ Т.М. Житомирська
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:
кафедрою музичного та образотворчого мистецтв
протокол № 1 від 29.08.2019 р.

Завідувач кафедри доц. Сироткіна Ж.Є. *(підпис, ініціали, прізвище)*

ПОГОДЖЕНО:
Голова навчально-методичної ради педагогічного факультету

_____ С.Д. Пенькова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми: Сироткіна Жанна Єрофіївна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри музичного та образотворчого мистецтва.

Рецензент програми: Замашкіна О.Д., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та фізичної культури

© Сироткіна Ж.Є. 2019
© ІДГУ, 2019

І. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	**Розподіл годин за навчальним планом**	
	Денна	***Заочна***
Кількість кредитів: 4	*Лекції*:	
	22	6
Модулів:2	*Практичні заняття*:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2	*Лабораторні заняття:*	
Семестр: 4	*Семінарські заняття*:	
	24	*6*
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 48 - самостійна робота: 72	*Консультації:*	
	2	
	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю:залік		
Мова навчання:українська	*Самостійна робота:*	
	72	*108*

Предмет вивчення навчальної дисципліни «**Художня праця та методика естетичного виховання**» підготовка студентів до проведення занять з художньої праці, оволодіння загальними методами і прийомами викладання дисципліни з опорою на засвоєння теоретичних і практичних знань і умінь. Творче пізнання художньо-естетичної дійсності та опанування уміннями організації художньо-естетичної діяльності в дошкільних закладах.

Метою вивчення дисципліни є: формування творчої особистості майбутньоговихователя, який визначається високим рівнем майстерності, художньої культури, володіє системою політехнічних знань та методикою політехнічного пошуку, формування і розвиток предметно-перетворювальної компетентності майбутнього вихователя ДНЗ.

Передумови для вивчення дисципліни: «Педагогіка», «Психологія», «Етика та естетика», «Дошкільна педагогіка з історією».

Міждисциплінарні зв'язки з курсами «Дитяча психологія», «Педагогіка толерантності», «Педагогіка».

1. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИНАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми 012 Дошкільна освіта.

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компете-нтності	Компетентності	Шифр програ-мних резуль-татів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК8	**Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.**	ПРН 7	Навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.
ЗК9	**Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.**	ПРН 8 ПРН 9	Вміти застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
ФК2	Здатність до розвитку в дітей дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).	ПРН 7	Навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.

ФК3	Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей дошкільного віку.	ПРН 14.	Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку
ФК4	Здатність до формування у дітей дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості (Я дитини і його місце в довкіллі).	ПРН 15.	Визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми раннього і дошкільного віку.
ФК6	Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).	ПРН 18	Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
ФК 7	Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.	ПРН 17.	Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ФК 8. ФК9	Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.	ПРН20.	Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	**Результати навчання**			
	Знання	**Уміння**	**Комунікація**	**Автономність та відповідальність**
ЗК8.		ПРН9 , ПРН 8		ПРН 20.
ЗК9.		ПРН 8, ПРН 14		
ФК2.	ПРН 8, ПРН 15			ПРН 20.
ФК3		ПРН18, ПРН 17		ПРН 20.
ФК4		ПРН 8, ПРН 7**.**		
ФК6				
ФК7				
ФК8	ПРН 7	ПРН 17		ПРН 20.
ФК9.	ПРН 9			ПРН 20.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Завдання курсу «Художня праця» на сучасному етапі розвитку дошкільного виховання	8	4	2	-	-	-	6		1	1	-	-	-	10
2.	Значення художньої праці для розвитку дитини дошкільного віку.Організація художньої праці в дошкільному закладі.	4	4	2	-	-	-	6		1	1	-	-	-	20
3.	Прийоми і методи організації художньої праці. Структура занять з художньої праці».	4	4	2	-	-	-	6		1	1	-	-	-	10
4.	Методика навчання дошкільників конструюванню з паперу та картону	4	4	2	-	-	-	6		1	1	-	-	-	10
5.	Техніка виконання об’ємних виробів з паперу	4	2	2	-	-	-	10		1	1	-	-	-	10
6.	Аплікація з кольорового паперу. Техніка виконання виробів	4	2	2	-	-	-	10		1	1	-	-	-	10
7.	Специфіка роботи з природним матеріалом	4	2	2	-	-	-	10				-	-	-	10

8.	Методика навчання дошкільників виготовленню виробів з природного матеріалу.	6	2	2	-	-	-	10				-	-	-	10
9.	Робота з тканиною та текстильними матеріалами	6	2	2	-	-	-	4							10
10.	Методика роботи з пластичними матеріалами							4							8
11.	Дизайн як творча діяльність	4	2	2	-	-	-	-							
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Разом:		48	22	24	-	2	-	72	12	6	6	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Змістовний модуль 1. Завдання курсу «Художня праця» на сучасному етапі розвитку дошкільного виховання

Тема 1. Теоретичні засади курсу.Ручна (художня) праця. Функціональна мета. Матеріал та обладнання для роботи на заняттях із ручної праці Значення художньої праці для розвитку дитини дошкільного віку. Організація художньої праці в дошкільному закладі. Прийоми і методи організації художньої праці. Структура занять з «художньої праці»

Тема 2. Методика навчання дошкільників конструюванню з паперу та картону.Види конструювання з паперу. Методика навчання дошкільників конструюванню з паперу. Техніка виконання площинних виробів з паперу. Техніка виконання об’ємних виробів з паперу. Правила техніки безпеки на заняттях з художньої праці.

Тема 4.Паперопластика в закладах дошкільної освіти. Папір і картон придатні для виготовлення об’ємних виробів. Специфіка роботи з картоном. Прості об’ємні вироби із смужок паперу, квадратних, прямокутних листів. Об’ємні вироби прямокутної, циліндричної форми. Склеювання за допомогою зубчиків і прямокутних відгинів. Оформлення об’ємних виробів аплікацією з кольорового паперу.

Змістовний модуль № 2. Специфіка роботи з природним, пластичним та текстильними матеріалами.

Тема 5.Методика навчання дошкільників виготовленню виробів з природного матеріалу. Техніка виконання аплікації з листя. Види конструювання з пластичного матеріалу. Методика навчання дошкільників конструюванню з пластичного матеріалу.

Тема 6.Робота з тканиною та текстильними матеріалами. Матеріали та інструменти, необхідні для роботи з тканиною. Матеріали та інструменти, необхідні для виготовлення м'якої іграшки. Види швів, яким навчають старших дошкільників. Методика навчання старших дошкільників пошиттю іграшки.Види швів, які використовують для вишивки в ДНЗ. Методика навчання дошкільників вишивці.
Тема 8.Дизайн як мистецтво естетичного виховання дошкільнят.Передумови зародження. дизайну. Дизайн як творча діяльність дітей дошкільного віку. Види дизайну. Композиція в дизайні. Дизайн і довкілля

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1.Організація художньої праці в дошкільному закладі
Тема 2. Методика навчання дошкільників конструюванню з паперу та картону.
Тема 3. Паперопластика в закладах дошкільної освіти.
Тема 4. Методика навчання дошкільників виготовленню виробів з природного матеріалу.
Тема 5.Робота з тканиною та текстильними матеріалами.
Тема 6. Дизайн – мистецтво формування естетичного середовища.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20	20	Конспект
	Підготовка до проміжного контролю	4	10	Модульна контрольна робота
	Виконання індивідуальних завдань: - опрацювання наукових статей; - конспект першоджерел; - підготовка реферату; - підготовка до презентації результатів дослідження.	 14 20 10 4	 20 30 20 8	Анотації наукових статей Конспект Реферат Презентація
	Разом	**72**	**108**	

Тематика індивідуальних завдань
Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

1. Дайте рецензію на наукову статтю В.П. Тименка Культурно-екологічні принципи в українській дизайн освіті /В.П. Тименко// Науковий вісник Ужгородського національного університету. -2011. Випуск 20. – С. 144-148.
2. Сухар В.Л. Конструювання в ДНЗ. Старший вік. Х.: «Ранок». 2016. 176 с. 20.Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі [Текст] : підручник. К. : Слово, 2010. 376 с.
3. Сухар В.Л. Конструювання в ДНЗ. Молодший та середній вік. Х.: «Ранок», 2016.176 с. 22.
4. Терещенко О. П. Розвиток творчості старшого дошкільника в образотворчій діяльності. Київ, 2009. 112 с.

Тематика рефератів

1. Аналіз дитячих робіт з художньої праці.
2. Аналіз змісту Базового компоненту щодо визначення основних підходів до розвитку дитини дошкільного віку в художньо-продуктивній праці.
3. Аналіз програм дошкільної освіти щодо з’ясування змісту та завдань організації роботи з дітьми різного віку художньою працею та дитячим дизайном.
4. Взаємозв’язок естетичного виховання та художньої праці.
5. Види дизайну та їх характеристика.
6. Вплив занять художньою працею на естетичний розвиток дитини дошкільного віку.
7. Вплив занять художньою працею на розумовий розвиток дитини дошкільного віку.
8. Дизайн як засіб збагачення духовного світу людини та естетичний символ сучасної цивілізації.
9. Дитячий дизайн. Види дитячого дизайну та їх характеристика.
10. З історії розвитку дизайну.
11. Зміст і структура занять з художньої праці у ДНЗ
12. Значення художньої праці для всебічного розвитку дитини дошкільного віку.
13. Інструменти для проведення художньої праці та безпека поводження з ними
14. Методи навчання дошкільників художній праці та основ дизайну.
15. Моральне виховання дитини дошкільного віку засобами художньої праці.
16. Організація середовища для художньої праці та дитячого дизайну у дошкільному навчальному закладі.
17. Планування занять з художньої праці.
18. Погляди видатних педагогів на проблему навчання дітей художньої ручної праці.
19. Принципи організації роботи з дошкільниками у галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну).
20. Розвиток мислення дошкільників у процесі художнім конструюванням та художньою працею.
21. Розвиток сенсомоторики та координації рухів дитини у процесі занять художньою працею.

22. Розвиток уваги дітей дошкільного віку у процесі занять художньою працею.
23. Розвиток уяви дітей у процесі занять художньою працею.
24. Роль вправ та завдань у навчанні дошкільників художньої праці.
25. Сприймання як основа занять дітей художньо-продуктивною діяльністю.
26. Сутнісна характеристика поняття «художня праця».
27. Форми роботи з дошкільниками з художньої праці.
28. Форми роботи з дошкільниками з художньої праці.
29. Характеристика поняття «ручна праця».

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання.

6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.

6.3. Форми підсумкового контролю: екзамен

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Розкрити поняття «художня праця» у ДНЗ.
2. Розкрити сутність організації художньої праці в дошкільному навчальному закладі.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
70-89	добре
51-69	задовільно
26-50	незадовільно
1-25	

Схема розподілу балів

	Поточний контроль	Проміжний контроль	Підсумковий контроль
Максимальна	**40 балів** –	**10 балів** – за	**50 балів** – за

кількість балів	середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,4	результатами виконання модульної контрольної роботи	результатами відповіді на екзамені
Мінімальний пороговий рівень	**20 балів**	**6 балів**	**25 балів**

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного, проміжного та підсумкового контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	**Критерії оцінювання навчальних досягнень**
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і

	практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	**Максимальна кількість балів**
Анотування наукових статей	5
Реферат	5
Конспект першоджерел	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння здобувача стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *проекту* є здатність здобувача визначити тему, мету, етапи проектування, способи оцінки результатів проектної діяльності майбутніх фахівців. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді здобувача за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 5 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність до критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного, проміжного та підсумкового контролю. Результат підсумкового (екзаменаційного) контролю визначається як середньоарифметичне усіх оцінок (середньозважений бал) студента, які він отримав за кожне з питань екзаменаційного білета. Цей бал переводиться за 100-бальною шкалою, а визначений показник множиться на ваговий коефіцієнт 0,5 та округлюється до цілих. Мінімальний пороговий рівень за відповідь на екзамені складає 25 балів.

Здобувачі успішно складають екзамен, якщо виконали усі види завдань, визначені у робочій програмі навчальної дисципліни, мають достатню кількість балів за поточний контроль (не менше 20 балів), проміжний контроль (не менше 6 балів) та склали екзамен (не менше 25 балів).

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб-сервісGoogleClassroom.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. Богуш; Авт. кол-в: Богуш А., Бєлєнька Г., Богініч О. та ін. К.: Видавництво, 2012. 26 с.
2. Бєлкіна Е. Світ мистецтва і дитина. Дошкільне виховання. 2010. №1. С. 4–5.
3. Борин Г. В. Художньо-естетичний розвиток дітей: навчально-методичні рекомендації для проведення практичних занять студентів спеціальності “Дошкільна освіта”. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ. 2019. 56 с.
4. Борин Г. В. Художня праця: навчально-методичні вказівки для проведення практичних занять студентів спеціальності. “Дошкільна освіта”. ІваноФранківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2011. 89 с. 5.
5. Ботюк, О. Ф. Конструювання з паперу методом орігамі: Навч.-метод.посібник. Тернопіль : Богдан, 2014. 64 с. 2.5074.268 Б86 6.
6. Гавриш Н. Сучасне заняття: формальні, змістові, та структурні ознаки. Дошкільне виховання. 2007. №8. С. 10– 13.
7. Гнатюк М. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво [Текст]: навч.- метод.посібник. ч. 1 Ів.-Франківськ : ЯРИНА, 2016. 196 с.
8. Гураш Л. Конструктивна діяльність дворічних. Дошкільне виховання, №1, 2008 р. С.28.
9. Дронова О. О. Дитячий малюнок як засіб збагачення педагогічної компетентності батьків// Вісн. Глухів. держ. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Вип. 2. Глухів: ГДПУ, 2003. С. 45-50.
10. Дронова О. О., Мезіна О. О. Діагностика та корекція внутрішньо-сімейних стосунків засобами дитячого малюнка// Гуманізація навчально-виховного процесу: 36. наук, праць. Вип. IX / Заг. ред. Л. Л. Льогенськото, В. І. Сипченко. Слов'янськ, 2010. С. 126-130.
11. Дядищева В.М. Навчи мене малювати. Альбом № 1. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 56 с. 12.Киреченко Н., Науменко Т. Виховує мистецтво. Дошкільне виховання. 2016. №5. С. 6 – 7.
12. Коппалова Н. М. Гурткова робота з аплікації та оригамі. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 80 с.
13. Комарова Т. С. Образотворча діяльність в дитячому садку. Харків, 2007. 176 с. 15.Котляр, В. П. Основи образотворчого

мистецтва.Методика художнього виховання дітей [Текст]: навч. посібник К. : Кондор, 2006. 200 с.
14. Ланіна І. В. Образотворче мистецтво для дошкільнят. Харків, 2014. 96 с. 17. Ликова І. О. Програма художнього виховання, навчання й розвитку дітей 2- 6- років «Кольорові долоньки». Хорків, 2007. 128 с.
15. Онищенко А. Ліпимо з тіста. Дошкільне виховання. 2002. №6. С. 24–25. 19. Сухар В.Л. Конструювання в ДНЗ. Старший вік. Х.: «Ранок». 2016. 176 с.
16. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі [Текст] : підручник. К. : Слово, 2010. 376 с. : іл. – 84,00 74.102я73 О23 21.Сухар В.Л. Конструювання в ДНЗ. Молодший та середній вік. Х.: «Ранок», 2016.176 с.
17. Терещенко О. П. Розвиток творчості старшого дошкільника в образотворчій діяльності. Київ, 2009. 112 с. 23.Туманов, І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: теоретико-методологічні основи комплексного навчання [Текст]: навч. посіб. – Рек. МОН. – Львів : Аверс, 2010. – 496с.

Допоміжні джерела

1. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання / Д.О.Тхоржевський. – 4-е видання, перероблене і доповнене. – К.: РННЦ «ДІНІТ», 2000. – Ч.1: Теорія трудового навчання. – 2000. – 248 с 2. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання / Д.О.Тхоржевський. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2000. – Ч.2: Загальні засади методики трудового навчання. – 2000. – 184 с. 3.
2. Ботюк О.Ф. конструювання з паперу методом орігамі: навч.посібник/ Ботюк О.Ф. – Т.:Богдан, 2004. – 64 с.
3. Веремійчик І.М. Майстрик і Майстринка: навч. посібн. з трудового навч. для 1 кл./Веремійчик І.М. – К.: Освіта, 2004. – 128с.
4. Денисенко Л.І. Трудове навчання: підручник для 1 кл./ Денисенко Л.І. Тименко В.П. – К.:Педагогічна думка, 2005 - 128с.
5. Нагібіна М.І. Природні дари для поробок та гри/ Нагібіна М.І. – Ярославль:Академия розвитку , 2007. –190с.
6. Нагібіна М.І. Чудеса з тканини своїми руками/ Нагібіна М.І. – Ярославль:Академия розвитку , 2007. –197с. 14 8. Нагібіна М.І. М’які іграшки/ Нагібіна М.І. – Ярославль:Академия розвитку, 2007. –235с

Інтернет-ресурси

1. Альтернативні садочки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www/Ivivpost/netilvivnews/20913/
2. VRL: http://novainfo.ru lachive/40/sostoyanie – masterstva – budushikh – vospitateley.
3. Адреси бібліотек: www.mon.gov.ua/ - Сайт Міністерства освіти і науки України \ http://www.nbuv.gov.ua/ -
   Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. https://lib.if.ua/ - Сайт Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка

http://lib.pnu.edu.ua. – Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20__ / 20__ Н.Р.[1]

[1] Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року